

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Tasnádi Zoltán Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt név (cím) I. rendű, név (cím) II. rendű, név (cím) III. rendű és név (cím) IV. rendű felpereseknek, a dr. Németh Zsuzsanna ügyvéd (cím) által képviselt név (cím) alperes ellen végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. március 7. napján meghozott 4.P.III.25.549/2006/47. számú ítélete ellen az alperes részéről 49. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-IV. rendű felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 125.000 (Százhuszonötezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 396.000 (Háromszázkilencvenhatezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Néhai K. I. J. (továbbiakban: örökhagyó) katolikus papként tevékenykedett haláláig. A felperesek az örökhagyó előtt elhunyt, K. L. nevű testvérének gyermekei. Az alperesi egyesületet az örökhagyó alapította.

Az örökhagyó súlyos betegségben szenvedett, 2000. augusztus 27. napján kórházban tartózkodott. A kórházban dr. V. J. dr. Ü. I. jelenlétében kijelentette, hogy végrendelkezni kíván, lakását és az abban található ingóságait az általa alapított „Alapítvány a kis R. K-ért” alapítványra hagyja. Az alapítvány kuratóriumának jelenlévő elnöke dr. V.J. kijelentette, hogy a hagyatékot erkölcsi okból nem fogadja el. Ennek ellenére az örökhagyó végrendeletét N.I.-nak lediktálta aki, annak két oldal terjedelmű szövegét két különálló lapra írta le. Miután dr. V.J. ismét tiltakozott az alapítvány öröklése ellen, ennek hatására az örökhagyó úgy döntött, hogy

hagyatékát a szintén általa alapított alperesi egyesületre hagyja. Ezért az írásba foglalt végrendeletet megváltoztatta, oly módon, hogy a végrendelet szerinti örökös nevének egy része kihúzásra került és új örökösként a R. E. került megjelölésre. A javítást a végrendelet keltével azonos nap megjelölésével az örökhagyó aláírásával ellátta. A végrendelet két különálló lapja közül a második tartalmaz számozást, a lap tetején kettes szám feltüntetésével. Ezt követően az örökhagyó öt személyt - dr. V.J., dr. Ü. I., N. I., J. P. és Cs.né S. Á. kért fel arra, hogy végrendeleténél tanúként működjenek közre. A tanúk jelenlétében a végrendelet felolvasásra került, majd annak második lapját az örökhagyó és az öt tanú is aláírták. Az örökhagyó a végrendelet napján este intenzív osztályra került, majd másnap 2000. augusztus 28. napján elhunyt.

A hagyatéki eljárás során megállapításra került, hogy az örökhagyó törvényes örökösei a felperesek, végrendeleti örököse pedig az alperes. A felperesek az örökhagyó végrendeletét nem ismerték el érvényesnek, ezért az örökösök között öröklési jogvita keletkezett. A közjegyző jogerős rész-hagyatékátadó végzésével az örökhagyó 344.089 forint befektetési tőkekövetelését teljes hatállyal, törvényes öröklés jogcímén, egymás közt egyenlő arányban a felpereseknek adta át. A végzés indokolása szerint az átadott hagyaték nem vitásan a törvényes örökösöket illeti, míg a többi hagyatéki leltárba vett vagyontárgyak vonatkozásában a törvényes és a végrendeleti örökösök között egyezségi tárgyalások folynak.

A hagyatéki eljárásban az alperest R.I. illetve, az általa meghatalmazott ügyvéd képviselte. 2001. május 25. napján a I-III. rendű felperesek, valamint az alperes megállapodást kötöttek. Ebben rögzítették, hogy az örökhagyó hagyatékára a törvényes örökösök és a végrendeleti örökös is igényt támasztanak. A megállapodásban az örökösök a hagyatéki eljárásban biztosított lehetőséggel élve, -egyébként jogi álláspontjuk fenntartásával - a hagyatéki vagyon tárgyaira vonatkozóan osztályos egyezséget kötnek. Eszerint törvényes öröklés jogcímén, fejenként egyenlő arányban a törvényes örökösök tulajdonába kerül az örökhagyó tulajdonaként nyilvántartott, hagyatékát képező ingatlan. Végrendeleti öröklés jogcímén a végrendeleti örökös tulajdonába kerülnek a hagyatéki leltárba felvett, az örökhagyó betétkönyvében elhelyezett 400.000 forint, valamint a tételesen felsorolt ingóságok 63.000 forint értékben. A törvényes örökösök vállalták, hogy az egyezség teljesítése esetén az alperest vagy az általa megjelölt hasonló célú alapítványt 3.500.000 forint összeggel támogatják. A támogatás kifizetésének további feltétele, hogy a hagyaték tárgyát képező ingatlan kiürítve, a hagyatékátadó végzés jogerőre emelkedését követően 30 napon belül részükre átadásra kerüljön. A megállapodás 11. pontjában a felek rögzítették, hogy az örökhagyó hagyatékával kapcsolatos igényeiket véglegesen és visszavonhatatlanul rendezettnek tekintik, közöttük a hagyatéokra nézve vitás kérdés nem áll fenn. A törvényes, illetve végrendeleti örökösök a megállapodásnak megfelelően kérték a további hagyaték átadását.

A közjegyző a 2003. március 31. napján kelt határozatával az érdekeltek között létrejött egyezség jóváhagyását megtagadta és az örökhagyó fennmaradó hagyatékát ideiglenes hatállyal az alperesnek adta át, a törvényes örökösöket

felhívta, hogy figyelembe nem vett igényeiket perben érvényesíthetik. A végzés indokolása szerint a végrendeleti örökös képviselőjében eljáró személy tevékenységét az egyesület tagsága támadta, az egyesület és a törvényes örökösök között bármilyen tartalmú egyezség megkötését nem támogatták. A képviselőként eljáró R. I. tevékenységével összefüggésben bírósághoz is fordultak, ennek eredményeként a Bíróság a 2002. október 18. napján jogerőre emelkedett ítéletével az egyesület által 2001. április 25-én és szeptember 28. napján megtartott ülések valamennyi határozatát megsemmisítette. Az időközben megválasztott egyesületi vezetés a törvényes örökösökkel kötött megállapodásról nem tudott, és azt nem fogadtak el érvényesnek. Erre figyelemmel a közjegyző a létrejött egyezség jóváhagyását megtagadta, mivel az örökhagyó írásbeli magánvégrendeletével kapcsolatos alaki kifogások nem megalapozottak, a hagyatékot ideiglenes hatállyal a végrendeleti örökösnek adta át.

A I-III. rendű felperesek a F-i Bíróság előtt a hagyaték tárgyában alperessel kötött egyezség érvényességének megállapítását kérték. A perben az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet, az ellene benyújtott felperesi fellebbezések visszavonása folytán jogerőre emelkedett.

A felperesek, mint törvényes örökösök jelen perben előterjesztett keresetükben az örökhagyó 2000. augusztus 27. napján kelt írásbeli magánvégrendelete érvénytelenségének megállapítását, ezáltal az örökhagyó hagyatékának részükre való átadását kérték. E kérelmük elutasítása esetére másodlagosan az alperest szerződés teljesítésére kérték kötelezni, mert megítélésük szerint az osztályos egyezséget tartalmazó megállapodásukban a hagyatéki vagyon átruházására vonatkozóan ajándékozással vegyes visszterhes vagyonátruházási szerződés jött létre. A végrendeletet a következő okokra alapítva támadták:

1. Az örökhagyó a végrendeletalkotásakor cselekvőképtelen volt.
2. Az örökhagyó végrendeletet egyáltalán nem kívánt tenni, illetve a végintézkedésre a jelenlévő tanúk pressziójára, tisztességtelen befolyásának hatására került sor.
3. Az írásba foglalt végrendelet módosítása során a nevezett új örökös személye nem került egyértelműen megjelölésre.
4. A végrendeletalkotásnál olyan tanú működött közre, aki érdekelt volt az alperes öröklésében.
5. A végrendelet alakilag hibás, mert a Ptk. 629. § (2) bekezdése szerint annak minden lapját el kellett volna látni folyamatos sorszámozással, ami azonban nem valósult meg. A végrendelet aláírásában mutatkozó ellentmondások kétségesse teszik a tanúk együttes jelenlétét. A végrendeletnél közreműködő tanúk nem írtak alá minden oldalt és minden javítást, holott a több különálló lapból álló végrendelet minden egyes lapját a végrendeletalkotón kívül a tanúknak is alá kellett írniuk. Ezen túlmenően a végrendelet első oldalát a tanúk nem e minőségük feltüntetésével írták alá (Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pont).

Az alperes a kereset elutasítását kérte, megítélése szerint valamennyi felperesek által hivatkozott érvénytelenségi ok alaptalan. Hivatkozott továbbá arra, hogy a felperesek a hagyatékából való részesedés tekintetében az alperessel egyezségeket kötöttek, továbbá a hagyatékátadó végzés ellen fellebbezést nem terjesztettek elő, mindezekkel elismerték, hogy a vitás hagyaték vonatkozásában a közjegyző végzésében foglaltak szerint az örökhagyó egyedüli és kizárólagos végrendeleti örököse az alperes.

Vitatta, hogy a felperesek jogosultak a végrendeletet megtámadni, mert azt érvényesnek ismerték el. Ennek ténybeli alapjaként utalt arra, hogy a felperesek az osztályos egyezségben, levelezéseik során és beadványaikban is az alperest végrendeleti örökösnek nevezték, tehát lemondtak a végrendelet megtámadásának jogáról. Erre figyelemmel, e jogukkal akkor élhettek volna, ha az osztályos egyezségeket tartalmazó szerződést a Ptk. 236. § (1) bekezdése szerint egy éven belül írásban megtámadják, majd a közlés eredménytelensége esetén igényüket haladéktalanul a bíróság előtt érvényesítik. Mivel a felperesek a szerződést nem támadták meg, így a végrendelet megtámadásához fűződő joguk is elenyészett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az örökhagyó 2000. augusztus 27. napján kelt írásbeli magánvégrendelete a peres felek viszonyában érvénytelen. Ennek folytán a felperesek törvényes öröklés jogcímén megszerezték a B. T. úti ingatlan tulajdonjogát, továbbá a végrendeletben megjelölt, az ingatlanban, az örökhagyó halálakor megtalálható ingóságokat, személyenként $\frac{1}{4}$ rész arányban. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek egyetemlegesen 726.000 forint perköltséget, amelyből 396.000 forint a 20 % áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj. Felkérte a Körzeti Földhivatalt, hogy a jogerős ítélet alapján a megjelölt ingatlanra a felperesek tulajdonjogát személyenként $\frac{1}{4}$ arányban, törvényes öröklés jogcímén jegyezze be, az alperes tulajdonjogának egyidejű törlése mellett.

Az ítélet indokolása szerint a kereset az 1-4 pontokban megjelölt megtámadási okok vonatkozásában alaptalan. A végrendeleti tanúk kivétel nélkül arról számoltak be, hogy a végrendelkezéskor az örökhagyó szellemi képességeinek teljes birtokában volt. A felperesek az orvosszakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványuktól elálltak, mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság megítélése szerint az örökhagyó ügyei viteléhez szükséges belátási képességével kapcsolatban aggály nem merült fel, ezért a cselekvőképtelenségére alapított érvénytelenségi ok alaptalan. A felperesek állításával szemben a kihallgatott tanúk vallomásából kitűnően az örökhagyó szándéka arra irányult, hogy halála esetére végrendelkezzen. A módosított, megváltoztatott végrendelet tartalmával kapcsolatos örökhagyói tévedésre vonatkozó állításukat a felperesek nem bizonyították, azt a tanúk vallomása egyértelműen cáfolta. Mindezek mellett nem bizonyított az sem, hogy a végrendelkezéskor a közreműködő személyek az örökhagyó akaratát befolyásolták volna.

A Ptk. nem írja elő az örökös pontos adatainak megjelölését, teljes neve, hibátlan elnevezése feltüntetését. Amennyiben bizonyítással megállapítható, hogy a

végrendeletben megjelölt név az örökhagyó szűkebb környezetében ismert volt, ezáltal egyértelműen azonosítható, hogy kit jelölt meg örökösének, a végrendelet nem tekinthető érvénytelennek. Az elsőfokú bíróság a végrendeleti örökös megnevezését a perbeli esetben a végrendelet szövegéből, annak megtétele körülményeiből és az alperesi egyesülettel való kapcsolatára figyelemmel egyértelműnek találta. Az adott esetben a Ptk. 632. § (1) bekezdése szerinti juttatás a végrendeletben nem szerepel, a felperesek által hivatkozott „összeférhetetlenség” az egyesületi tagsági viszony alapján nem áll fenn. A Ptk. 632. § (2) bekezdése szerint a tanú, illetőleg hozzátartozója részére szóló juttatás akkor sem érvénytelen, ha a végrendelkezésnél - rajta kívül - két további tanú is közreműködött. A perbeli esetben a végrendelkezésnél nem kettő, hanem öt tanú működött közre, erre figyelemmel a közreműködésre alapított érvénytelenségi ok is alaptalan.

Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az ötödik kérelemben foglaltak alapján az alaki okokra alapított megtámadás alapos. A Ptk. 629. § szigorú alaki feltételeket ír elő a végrendelet érvényességéhez. A Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pontja szerint a végrendelet érvényességi feltétele, hogy azt a végrendeleti tanúk e minőségük feltüntetésével írják alá. A Ptk. 629. § (2) bekezdése értelmében a végrendelet csak akkor érvényes, ha minden lapját ellátták folyamatos sorszámozással, továbbá a végrendelkező és - ha a végrendelet érvényességéhez tanúk alkalmazása szükséges - mindkét tanú aláírásával.

A perbeli végrendelet két külön álló lapból áll, annak mindkét oldala azonban folyamatos sorszámozással nincs ellátva. Mindezek mellett a végrendelet érvényességéhez annak mindkét oldalát aláírásukkal kellett volna ellátni az örökhagyónak, továbbá a tanúknak, e minőségük feltüntetésével. A BH 2001.373 számú eseti döntéséből kitűnően az örökhagyó aláírásának csak az a névírás tekinthető, ami a végrendelet szövegétől elkülönül. Az elsőfokú bíróság a perbeli esetben a szövegtől elkülönülő aláírásnak tekintette az első oldalon az örökhagyói aláírást. Emellett azonban az első lapot a tanúknak e minőségük feltüntetésével is alá kellett írniuk. A végrendeleti tanúk közül az első oldalt csupán dr. V. J. tanú írta alá, azt a további tanúk - N. I. és dr. Ü. I. - a másik oldalon található névaláírásukkal összevetve, illetve tanúvallomásukból kitűnően, csak kézjegyükkel, szignójukkal látták el. A Legfelsőbb Bíróság eseti döntéseiből kitűnően a bírói gyakorlat következetes abban, hogy a tanúk részéről az érvényességhez teljes névaláírás szükséges, ahhoz szignó vagy kézjegy használata nem elegendő. Az aláírás szokásos módja a családi és utónév együttes használata, ami az érvényességi feltételeknek akkor is megfelel, ha az nehezen, vagy alig olvasható. Mindezekre tekintettel a végrendelet első oldalát csak egy tanú látta el aláírással, a másik két tanú szignója, illetve kézjegye aláírásnak nem minősül, ami alaki hiba. Ezek az alaki hiányosságok a Ptk. 629. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a végrendelet érvénytelenségét eredményezik.

A végrendelet első oldalát mindezek mellett a tanúk nem e minőségük feltüntetésével írták alá, mert azon erre utaló kifejezést nem tüntettek fel. Erre

figyelemmel a végrendelet a Ptk. 629. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak alapján is érvénytelen.

A kifejtettekkel kapcsolatban az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a hivatkozott alaki érvényességi kellékeket a végrendeletet magában foglaló okiratnak kell tartalmaznia, azok utóbb bizonyítással nem pótolhatók. Erre figyelemmel az alaki hiba a végrendelet érvénytelenségét eredményezi, függetlenül attól, hogy annak tartalma megfelel-e az örökhagyó akaratának. Mivel a felperesek az alaki hibák fennállását bizonyították, az elsőfokú bíróság a végrendelet érvénytelenségét a peres felek vonatkozásában az elsődleges kérelem alapján megállapította. Ennek folytán a törvényes öröklés rendje szerint a Ptk. 608. § (3) bekezdése alapján a felperesek, mint törvényes örökösök egymás közt egyenlő arányban megszerezték a hagyatékba tartozó ingatlan és ingóságok tulajdonjogát.

Az elsőfokú bíróság nem fogadta el, az alperesek védekezését, mely szerint a felperesek nem jogosultak a végrendeletet megtámadni, mert azt érvényesnek elismerve megtámadási jogukról lemondtak. A bíróság álláspontja szerint a felperesek a végrendeletet nem ismerték el érvényesnek, részükről ilyen kifejezett nyilatkozatra az alperes sem hivatkozott. Az, hogy beadványaikban, illetve egyéb iratokban az alperest végrendeleti örökösként jelölik meg, a végrendelet érvényessége elismerésének és annak megtámadási jogáról való lemondásnak sem tekinthető. E körben alappal hivatkoztak a felperesek arra, hogy ugyanezen iratokban saját magukat törvényes örökösként jelölték meg, így a bíróság álláspontja szerint az örökösi minőségre vonatkozó szóhasználatból az alperes által hivatkozott következtetés nem vonható le. A felek által kötött érvényes osztályos egyezség megtámadása nem függ össze a végrendelet megtámadásának jogával. Mindezek mellett a felperesek megtámadási jogát az sem befolyásolta, hogy a közjegyzői eljárásban hozott hagyatékátadó végzés jogerőre emelkedett. A Ptk. 601. §-a, valamint a 6/1958. (VII.4.) IM rendelet 60. §-a alapján a hagyatékátadó végzésnek anyagi jogereje nincs. Az öröklési igénynek per útján történő érvényesítése esetén az ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzésben megszabott határidő elmulasztása, ezáltal a hagyaték átadásának teljes hatályúvá válása, jogvesztéssel nem jár. Ebből következően a jogosult a Ptk. 654. §-a alapján a végrendelet érvénytelenségére, illetve hatálytalanságára irányuló igényét bármikor érvényesítheti.

A felperesek másodlagos kérelmüket arra az esetre terjesztették elő, ha elsődleges kérelmük nem lenne alapos. Mivel az elsődleges kereset megalapozottnak bizonyult, a másodlagos kereset elbírálásának nem volt helye.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pereszes alperest a pernyertes felperesek költségeinek megtérítésére. A megítélt perköltség egy része a lerótt eljárási illeték, míg másik része a felpereseket megillető ügyvédi munkadíj. A munkadíj a 32/2003. (VIII. 23.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és a 4/A. § alapján a pertárgy érték 5 %-a + 20 % áfa, azaz összesen 330.000 forint.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezett, amelyben kérte, hogy az ítélőtábla azt megváltoztatva a felperesek keresetét teljes egészében utasítsa el és kötelezze őket a perben felmerült perköltség megfizetésére. Álláspontja szerint a megállapított tényállás téves, az elsőfokú bíróság a jogszabályokat tévesen alkalmazta és értelmezte, valamint téves jogi következtetésre jutott, ezáltal az ítélete törvénysértő. Tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek a végrendeletet nem ismerték el érvényesnek. E körben hivatkozott a IV. rendű felperes mellékelt nyilatkozatára, mely szerint örökösársai és az alperes között létrejött osztályos egyezséget tudomásul veszi, az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismeri el. Erre figyelemmel a felperesek a hivatkozott 2001. május 25. napján kelt megállapodás aláírásával a perbeli végrendeletet érvényesnek ismerték el, mert abban akaratukkal mindenben megegyezően rögzítésre került, hogy az alperessel, mint végrendeleti örökössel kötnek osztályos egyezséget. A hagyatéki eljárásról szóló 6/1958. (VII.4.) IM rendelet 53. § (4) bekezdése kimondja, hogy osztályos egyezséget csak örökösök köthetnek. Az egyezés a felperesek kifejezett akarata volt, amit magukra nézve kötelezőnek elismerve aláírtak. Ezt követően ezen egyezés érvényességére hivatkozással kérték a bíróságtól a közjegyző hagyaték átadására vonatkozó végzése megváltoztatását. Mindezekre figyelemmel a felperesek többszörösen rögzített jognyilatkozatukkal ismerték el végrendeleti örökösnek az alperest, amellyel együtt azt is megerősítették, hogy a végrendeletet érvényesnek ismerik el. Ennek következményeként a megállapodásban rögzített jognyilatkozatukat - miután azt a másik fél tudomására hozták - utóbb egyoldalúan nem vonhatták vissza. Erre figyelemmel ahhoz, hogy joguk legyen utóbb a végrendeletet megtámadni, a Ptk. 236. § (1) és (2) bekezdései alapján szerződésbe foglalt jognyilatkozatukat meg kellett volna támadniuk, amelynek jogával azonban nem éltek. Erre figyelemmel a felperesek jelen perben korábbi jognyilatkozatukat nem támadhatják meg és nem kérhetik a végrendelet érvénytelenségének megállapítását sem, mert a szükséges jogi lépések elmulasztása miatt lekésték az igényérvényesítés lehetőségét. Nyilatkozatuk megtámadásának határideje letelt, másrészt e megtámadási joguk megszűnt. Erre figyelemmel az alperes annak kimondását kérte, hogy a végrendelet a jelen perben a felperesek részéről nem támadható, ezért a bíróság részéről annak érvénytelensége nem vizsgálható.

Hivatkozott továbbá az alperes arra is, hogy a végrendelet első lapja tartalmazza a végintézkedést és a végrendelet egyes lapjai önálló írásbeli magánvégrendeletnek is minősülhetnek. A több különálló lapból álló írásbeli magánvégrendelet akkor érvényes, ha minden lapját ellátják folyamatos sorszámozással, továbbá a végrendelkező és - ha a végrendelt érvényességéhez tanúk alkalmazása szükséges - mindkét tanú aláírásával. A jogszabályi rendelkezések célja minden kétséget kizáróan az, hogy a végrendelet egyes lapjait ne lehessen utólag más tartalmú lappal vagy lapokkal kicserélni, továbbá a több különálló lapból álló végrendelet ne legyen felhasználható, eredeti tartalmához képest megcsonkítva, vagy esetleg más személy által módosított tartalommal a végrendelkező szándékával és akaratával nem egyező célok elérése érdekében. A Ptk. 629. § (2) bekezdéséhez fűzött miniszteri indokolásból megállapítható, hogy a végrendelet érvényességének elbírálásánál a formalizmussal szakítani kell, és arra kell

törekedni, hogy az érvényességi kellékek betartása mellett a végrendelező akarata megállapítást nyerjen. Az érvényességi kellékek tehát garanciális jellegűek.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helyben hagyását kérték, álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság széleskörű bizonyítást folytatott le, abból helyes következtetésre jutott, ezáltal ítélete mindenben megalapozott. A fellebbezésben foglaltakkal ellentétben a felperesek soha sem ismerték el a végrendelet érvényességét. A 2001. május 25. napján aláírt osztályos egyezség tartalma egyértelművé teszi, hogy a hagyatékra felperesek törvényes öröklés címén, az alperes, pedig végrendeleti öröklés jogcímén támasztott igényt. A felek jogi álláspontjuk fenntartásával kötöttek megállapodást, amelynek azonban érvénytelensége folytán semmiféle joghatása nem lehet. A végrendelet számozási hiányosságai körében is helytálló az elsőfokú bíróság jogkövetkeztetése. Egyértelmű és félreértelmezhetetlen követelmény, hogy a több különálló lapból álló végrendelet minden lapját el kell látni folyamatos sorszámozással. A perbeli végrendelet első lapján sorszám nincs. Ugyancsak megalapozott az elsőfokú bíróság álláspontja az aláírási hibák tekintetében. Az okirat és az érintett tanúk vallomásai is egyértelművé teszik, hogy a tanúk csak kézjegyükkel, szignójukkal és nem aláírásukkal látták el az első oldalt, és azon nem tüntették fel tanúi minőségüket.

A fellebbezés csak részben, egyes érvénytelenségi okok tekintetében alapos.

Az elsőfokú bíróság az alperes védekezésére figyelemmel helytállóan állapította meg, hogy a felperesek az alperes javára szóló írásbeli magánvégrendeletet nem ismerték el érvényesnek, annak megtámadási jogáról nem mondtak le, ezért a Ptk. 654. §-a alapján a végrendelet érvénytelenségének megállapítására irányuló igényüket jogosultak érvényesíteni. Ezzel összefüggésben a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli az ítéletábra, hogy a peres felek között a hagyatéki eljárásban öröklési jogvita keletkezett, mert a felperesek törvényes örökösként, míg az alperes végrendeleti örökösként tartott igényt a hagyatékra. Ez a 2001. május 25. napján kötött megállapodásban is rögzítésre került, azzal, hogy a felek jogi álláspontjuk fenntartásával kötnek egyezséget a hagyatékból való részesedés tekintetében. Erre figyelemmel a felperesek azzal, hogy az alperessel egyezséget kötöttek, az alperes javára szóló végrendeletet nem ismerték el érvényesnek, és annak megtámadási jogáról sem mondtak le. A felperesek helyesen mutattak rá fellebbezési ellenkérelmükben az alperes ezzel kapcsolatos érvelésének logikai ellentmondására, a megállapodásban a felperesek mint törvényes örökösök kerültek feltüntetésre és e minőségükben kötöttek az alperessel egyezséget. Érvelését követve az egyezség megkötésével az alperes is elismerte a hagyatékra a felperesek törvényes örökösi minőségét.

A perbeli írásbeli magánvégrendelet két különálló lapból áll, amely közül csupán a második lap tartalmaz sorszámozásnak tekinthető számjelzést („ - 2 - „). Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a végrendelet az alaki érvényességi feltételeknek nem felel meg, az első lap sorszámozási hiánya

érvénytelenséget eredményez. Az alperes ezzel kapcsolatos érvelésére tekintettel kiemeli az ítéltábla, hogy a Ptk. 629. § (2) bekezdése az alaki követelmények tekintetében egyértelmű rendelkezést tartalmaz, amelyet a jogalkalmazó bíróság formalizmusra hivatkozással nem hagyhat figyelmen kívül.

Alapos a fellebbezés a végrendelet első lapján lévő, a tanúktól származó aláírások tekintetében. Az anyagi jog az aláírás jogi értelemben vett kritériumait nem határozza meg, ezért ennek megítéléséhez a nyelvtani értelmezés nyújthat segítséget. A magyar nyelvtudomány az ezzel kapcsolatos egyes kifejezések között nem formai megjelenés, hanem a cél illetve tartalom alapján tesz különbséget. Eszerint az aláírással szinonim fogalom a szignó, a kézjegy, az ellenjegyzés, és parafálás is. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott bírói gyakorlat nem nyelvtani meghatározás, hanem képi megjelenítés alapján foglal állást az aláírással kapcsolatban. E szerint a saját kezű aláírásnak nem feltétele a teljes név (családi és utónév) leírása, elegendő a családi név használata is. Sőt az utónév becenév is aláírásnak minősíthető, feltéve, hogy az aláíró azonossága kétséget kizáróan megállapítható. Az elsőfokú ítéletben hivatkozott BH. 2007.10. számú eseti döntésben a Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú bíróság hivatkozásával ellentétben a szignó és kézjegy kifejezéseket nem használja. Az abban foglaltak szerint kifejezetten abban foglalt állást, hogy a név kezdőbetűjének feltüntetése, illetve az olvashatatlan írásjel aláírásnak nem minősül.

N.I. és dr. Ü.I. tanúknak a végrendelet első és második lapján lévő írásképeinek összevetése alapján aggálytalanul megállapítható, hogy nevezettek az első lapon nem csupán kezdőbetűket és olvashatatlan írásjeleket ejtettek, hanem mindketten családi nevüket írták le, ami aláírásnak minősül, erre tekintettel az elsőfokú bíróság megítélésével szemben a Ptk. 629. § (2) bekezdésében írt feltétel a tanúk aláírásával kapcsolatban teljesült, mert az első lapot három tanú is ellátta aláírásával.

Mindezek mellett az ítéltábla megítélése szerint a Ptk. 629. § (2) bekezdése több különálló lap esetén csupán az örökhagyó és a tanúk aláírását követeli meg, ezért nem alaki érvényességi követelmény, hogy tanúk aláírása tekintetében e minőségük, minden lapon feltüntetésre kerüljön. A perbeli esetben a Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pontja szerinti feltétel a második lapon teljesült, mert azt a tanúk e minőségük feltüntetésével írták alá. Erre tekintettel az örökhagyón kívül az első oldalt aláíró személyek minősége magából az okiratból egyértelműen kitűnik. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben az a tény, hogy az aláíró tanúk minősége nem került az első lapon feltüntetésre, a két lapból álló végrendeletet nem teszi érvénytelenné.

A kifejtettek indokok alapján az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően a két különálló lapból álló írásbeli magánvégrendelet érvénytelenségének megállapítása kizárólag arra alapítva helytálló, hogy annak első lapja nincs sorszámmal ellátva.

Az alperes fellebbezési érvelése szerint a végrendelet első lapja önálló végrendeletnek minősül. Ezzel összefüggésben kiemeli az ítéltábla az előzőekben

kifejtettek alapján az első lap egyetlen hiányosság kivételével az alaki érvényességi feltételeknek megfelel, mert az, az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben az örökhatályú aláírása mellett három tanú aláírását is tartalmazza. Az első lap önálló végrendeletként való értékelése esetén a második lapot illetve az abban foglaltakat figyelmen kívül kell hagyni. Erre tekintettel, az első lappal szemben alaki követelmény, hogy azt a tanúk e minőségük feltüntetésével írják alá. Mivel az első lapon a tanúk e minősége nem került feltüntetésre az, mint végrendelet érvénytelen.

Figyelemmel arra, hogy egyetlen alaki érvényességi kellék hiánya is a végrendelet érvénytelenségét eredményezi, ezért az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §. (2) bekezdése alapján helyben hagyta. Pervesztességére figyelemmel a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest, a felpereseknek járó másodfokú perköltség megfizetésére, ami a képviselőjükkel felmerült, mérlegeléssel megállapított és 25 %-os áfa-t is tartalmazó ügyvédi munkadíj. A le nem rótt fellebbezési illetéket elsősorban az alperes illetékmentességére tekintettel - 1990. évi XCIII. Törvény 5. § (1) bekezdés d) pont - a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 14. §-a alapján - az állam viseli.

....., 2009. június 18.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.,
a tanács elnöke

Dr. Hegedűs Mária s.k.
előadó bíró

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: